

El llenguatge

L'ús del pretèrit perfect

18/III/1978

Encara que en el llenguatge col·loquial es pot dir que, quan cal expressar una acció passada i realitzada del tot, fem servir exclusivament —almenys a Barcelona i en una bona part del nostre domini lingüístic— les formes de l'anomenat pretèrit perifràstic —vas venir, va caure, vam passejar...—, no hi ha realment cap raó que ens hagi de fer prescindir de l'ús de les formes del pretèrit anomenat perfect (que voi dir «fet del tot»), és a dir, del pretèrit simple o no perifràstic, que expressa la mateixa acció per mitjà d'un sol mot: vingueres, caigué, passejàrem. L'ús d'aquest pretèrit, llevat de les formes de primera persona del singular, és normal en la llengua literària o escrita, i no hi ha dubte que constitueix un recurs útilíssim de l'expressió que poden aconsellar múltiples circumstàncies: desig de concisió, evitació de repeticions, raons estilístiques, etc.

Es també evident, tanmateix, que sovint podem detectar que l'ús del pretèrit perfect en el llenguatge escrit i declamatori no obeeix sinó a una pèrdua d'espontaneïtat i a un encarcament general de l'elocució que es revelen inevitables, en molts, així que abandonen l'expressió col·loquial i en volien adoptar una de més elevada. ¿Per què una frase tan usual com Ens van dir que no vindrien s'ha de transformar en Ens digueren que no vindrien, pel sol fet que es diu en públic?

Però el que és realment greu —o, si es vol, lamentable— en aquesta mena de predilecció pel pretèrit perfect o simple, és la desconeixença de les seves formes correctes de certs verbs, que comporta, és clar, l'ús de formes considerades inadmissibles. Es cert que això s'esdevé, principalment, amb verbs que ja són objecte de vacil·lació en una bona part de la seva conjugació, com és ara combatre, debatre, incloure, exloure, emetre, ometre, infondre, interrompre, etc, però és, sens dubte, en l'ús de les seves formes de pretèrit perfect en què observem errors amb més freqüència. Acabem de sentir, per exemple, en un comentari radiofònic d'expressió molt correcta, En aquella reunió es «debatiren» aquestes qüestions, en lloc de ...es debateren (o es van debatre)... Anàlogament: «Emiteren» (per emeteren o van emetre) un programa especial. Els «inclueren» (en comptes de es incloueren o es van incloure) a la llista. «Combatiren» (en lloc de combateren o van combatre) la seva proposta. El president «interrompí» (en comptes de interrompí o va interrompre) la sessió.

Albert Jane